

فهرست مطالب

۱۵.....	سخن ناشر
۱۷	پیش‌گفتار مؤلف
۱۹.....	۱. ضرورت التزام به عدل در رفتارهای اجتماعی
۱۹	فرمان به عدل و نهی از ظلم در قرآن کریم.....
۲۰	جذابیت تعالیم اسلام
۲۲	برتری دعوت عملی از دعوت زبانی
۲۳	تأثیرپذیری جوانان مصری از تعالیم عملی سیدجمال
۲۴	توصیه اسلام به عبادات جامع
۲۴	حسن همچواری در سایه رفتار عادلانه
۲۷	ارزش کلام الهی
۲۸	کلام خدا تجلی پروردگار عالم
۲۹	تفسیر آیه عدل
۳۰	امر مولوی در آیه عدل
۳۵	۲. رعایت عدالت در امور فردی و اجتماعی
۳۵	تعريف واجب

۳۵	انسان موجودی مختار.....
۳۷	حقیقت انفاق دل کندن از تعلقات.....
۳۸	علل عذاب اهل دوزخ.....
۳۹	وجوب رعایت عدالت در زندگی.....
۴۰	رعایت عدالت در سیره امیرمؤمنان علیهم السلام.....
۴۱	رعایت اعتدال در عبادات.....
۴۳	۳. دستور به برپایی عدالت.....
۴۳	جزای پروردگار در دنیا و آخرت.....
۴۴	استمرار و جوب اوامر آیه عدل.....
۴۴	نهی از گناهان سه گانه.....
۴۵	تعريف عدالت.....
۴۷	عدالت در جهان هستی.....
۴۷	عدالت در خلقت انسان.....
۴۹	قیام به عدل در امور فردی و اجتماعی.....
۴۹	شهادت به حق.....
۵۳	۴. ضرورت رعایت عدالت در شهادت، گفتار و حکم.....
۵۴	شهادت عادلانه.....
۵۵	مسائل سه گانه اقامه شهادت.....
۵۶	سختی جان دادن سه گروه.....
۵۷	ضرورت رعایت عدالت با دشمنان.....
۵۹	ضرورت رعایت عدالت در گفتار و حکم.....
۶۱	۵. مقایسه اهل عدل و ظلم در قرآن مجید.....
۶۱	ناتوانی ظالمان از کسب معرفت.....

فهرست مطالب

نمونه‌هایی از ظلم.....	۶۴
رعایت عدالت در سیره امام خمینی <small>ره</small>	۶۴
صفات عادل از منظر امام صادق <small>ع</small>	۶۵
صفات عادل از منظر رسول خدا <small>صل</small>	۶۷
۶. اوصاف عدالت‌پیشگان.....	۶۹
تاریکی در آخرت، نتیجه ظلم در دنیا.....	۷۰
گسترده‌گی مفهوم عدالت.....	۷۰
ضرورت عدالت در گفتار.....	۷۲
لزوم تغافل در عدالت‌ورزی.....	۷۳
عدالت‌ورزی در رفتار با مردم.....	۷۴
تطابق ظاهر و باطن از نشانه‌های عدالت.....	۷۶
کنترل هوای نفس، اولین قدم عدالت.....	۷۷
۷. پرهیز از ظلم	۷۹
عدل و ظلم در لغت.....	۷۹
ظلم در آیات قرآن کریم.....	۸۰
سوءظن از مصاديق ظلم.....	۸۲
ظلم در روایات.....	۸۴
۸. حیات طیبه در گرو عدالت	۸۷
فرجام نیک در سایه زندگی عادلانه.....	۸۷
ادای حقوق الهی و نایل شدن به حیاة طیبه.....	۸۹
اوج بندگی.....	۹۱
حیاة طیبه اصحاب سیدالشهدا <small>ع</small>	۹۲
حیاة طیبه در سفارشات امیرالمؤمنین علی <small>ع</small>	۹۳

۹۵	۹. ضرورت اجرای عدالت.....
۹۶	حق‌گویی در اجرای عدالت
۹۷	آسیب دیدن بستگان در سایه قیام به عدالت.....
۹۸	اجرای عدالت در سیره پیامبر اکرم و امیر مؤمنان ﷺ.....
۱۰۰	سفارش به اجرای عدالت در قرآن.....
۱۰۱	معروف بودن عدالت.....
۱۰۲	پیش نماز عادل.....
۱۰۳	حکایت چوپان عادل.....
۱۰۵	۱۰. لزوم رعایت احسان در زندگی فردی و اجتماعی
۱۰۵	معنای لغوی احسان
۱۰۶	معنای اصطلاحی احسان.....
۱۰۶	خوش اخلاقی، مصدق احسان.....
۱۰۷	روش احسان به فقرا
۱۰۸	نزول نعمت‌ها در سایه احسان
۱۰۹	گنج سعادت در سایه عمل به واجبات
۱۱۱	احسان، برترین پاسخ به بدی‌ها.....
۱۱۳	مقام منیع احسان.....
۱۱۳	احسان حقیقتی بالاتر از عدالت
۱۱۵	دستور اسلام به برقراری عادات و رسومات صحیح.....
۱۱۶	رعایت عدالت در زندگی معصومان ﷺ.....
۱۱۶	اقسام احسان.....
۱۱۹	۱۱. ضرورت رسیدگی به اقوام و خویشان (ایتاء ذی القربی)
۱۱۹	اهمیت حفظ آبرو در رسیدگی به اقوام.....

فهرست مطالب

یوسف علیه السلام و دستگیری از برادران.....	۱۲۱
آثار احسان و دستگیری از حیوانات.....	۱۲۲
۱۲. عدل و ارزش ذاتی خوبی‌ها	۱۲۵
ارزش ذاتی عدل و احسان.....	۱۲۵
عشق خداوند به ارزش‌ها و نفرت او از پستی‌ها.....	۱۲۶
ضرورت حفظ ارزش انسان‌ها در احسان.....	۱۲۷
نقش صفات حسن‌هه در آزادی اسیر جنگی.....	۱۲۸
۱. غیرت شدید بر ناموس.....	۱۲۹
۲. راستگویی.....	۱۳۰
۳. سخاوت.....	۱۳۰
۴. شجاعت.....	۱۳۰
۵. خوش‌اخلاقی.....	۱۳۰
عدم تأثیرپذیری از فرهنگ بیگانه.....	۱۳۱
برکات حضور ابوذر در منطقه تبعیدی.....	۱۳۱
۱۳. عدالت و تقابل خوبی‌ها و بدی‌ها	۱۳۵
لزوم مراعات اوامر و نواهی الهی	۱۳۵
ابن ملجم در محضر امام علی علیه السلام.....	۱۳۷
بدی‌ها از بین برزنه خوبی‌ها.....	۱۳۸
پروردگار، بهترین واعظ.....	۱۳۹
۱۴. عدالت و احسان در سایه ایمان	۱۴۱
ارزش انسان با ایمان.....	۱۴۱
ایمان عبدالله بن عفیف.....	۱۴۲
عظمت اذان در اسلام.....	۱۴۳
ابتلاء مؤمن به فقر	۱۴۴

تأمین خیرات دنیوی و اخروی مؤمن توسط خداوند.....	۱۴۵
۱۵. تخلق به مکارم اخلاق در سایه عدالت	۱۴۷
تخلق به اخلاق الهی	۱۴۷
نمونه‌هایی از تخلق به اخلاق الهی	۱۴۹
انسان‌های کامل، جلوه‌گاه اخلاق و آداب خدا	۱۵۴
تکمیل مکارم اخلاق.....	۱۵۵
سپاسگذاری در برابر مکارم اخلاقی	۱۵۵
مکارم اخلاقی انبیاء ﷺ	۱۵۶
عدم ظلم خدا.....	۱۵۷
چیستی حسن‌هه مضاعف	۱۵۸
۱۶. نهی از ظلم فحشا، منکر و بغي.....	۱۶۱
مراد از فحشا و منکر	۱۶۲
سوء خلق، از مصاديق منکرات.....	۱۶۳
نهی از بغي و ظلم	۱۶۳
حدود و مرزبندی‌ها در قرآن و روایات.....	۱۶۴
۱. فتنه بودن برخی از زنان و فرزندان.....	۱۶۴
مرزبندی اول: عفو و گذشت.....	۱۶۵
مرزبندی دوم: چشمپوشی از بخورد ناشایست.....	۱۶۶
مرزبندی سوم: آمرزش و بخشش.....	۱۶۷
۲. فتنه بودن اموال و اولاد	۱۶۷
حدود و مرزبندی‌ها در کلام رسول خدا ﷺ	۱۶۸
حدود و مرزبندی‌ها در کلام امام صادق علیه السلام	۱۶۹
حدود و مرزبندی‌ها در کلام بزرگان	۱۷۰

فهرست مطالب

۱۷۳	۱۷	۱۷۳ هشدارهای الهی درباره ظلم
۱۷۳		هشدار الهی به حضرت آدم و حوا <small>علیهم السلام</small>
۱۷۴		آثار و خطرات چهارگانه تناول از شجره ممنوعه
۱۷۴		خطر یکم: هبوط
۱۷۵		خطر دوم: شقاوت
۱۷۵		خطر سوم: دشمنی بین انسانها
۱۷۶		خطر چهارم: ظهور عیبها و بدیها
۱۷۶		دوری ظالمان از منصب امامت
۱۷۷		تنفس پروردگار از ظالمان
۱۷۸		برخورد امیرمؤمنان <small>علیهم السلام</small> با ظلم
۱۸۱	۱۸	۱۸۱ اجتناب از ظلم و ظالم
۱۸۱		خطرات معاشرت با ظالمان
۱۸۲		حشر انسان با محبوب خود در قیامت
۱۸۴		مرزبندی‌های معاشرت
۱۸۵		تأثیر معاشرت بر حالات معنوی آقا سیدجمال
۱۸۷		صفات همنشین خوب در کلام امیرمؤمنان <small>علیهم السلام</small>
۱۸۷		داستان رفاقت صفوان بن یحیی
۱۸۹	۱۹	۱۸۹ جدایی از پیامبر و ائمه معصومین <small>علیهم السلام</small> ، از مصاديق ظلم
۱۹۰		عظمت پیامبر <small>علیهم السلام</small> در اخلاق و رفتار
۱۹۰		پیامبر <small>علیهم السلام</small> برترین اسوه
۱۹۲		پیامبر <small>علیهم السلام</small> جلوه عزت و حکمت خدا
۱۹۳		بالاترین ظلم
۱۹۴		عمل به قرآن در سفارشات امیرمؤمنان علی <small>علیهم السلام</small>
۱۹۴		انعکاس ظلم شیعیان بر امام معصوم <small>علیهم السلام</small>

جهنم، سرانجام ظلم در حق پیامبر ﷺ	۱۹۵
ترک توبه از مصاديق ظلم	۱۹۵
۲۰. ضرورت توبه از ظلم و بازگشت به سوی پروردگار	۱۹۷
مواضع سه‌گانه پروردگار در برابر ظالم	۱۹۸
حاکمیت دین در جامعه	۱۹۹
محرومیت ظالم از فیض خاص پروردگار	۲۰۰
دوری ظالمان از رستگاری	۲۰۱
عظمت گناه نفاق	۲۰۱
قبولی توبه منافق	۲۰۲
توبه راه بازگشت نعمت‌ها	۲۰۲
مسلمان شدن یهودی و شهادت در رکاب پیامبر ﷺ	۲۰۴
۲۱. ضرورت توبه از ظلم و بازگشت به سوی پروردگار	۲۰۵
گناه، بیماری روحی	۲۰۵
زیانکارترین افراد	۲۰۶
اشک چشم، بهترین داروی گناهان	۲۰۶
تدارک گناهان با انجام خوبی‌ها	۲۰۸
نماز، چشمۀ پاکی‌ها	۲۰۹
خاطره‌ای آموزنده از استاد	۲۱۰
آتش، ماهیت حقیقی گناهان	۲۱۲
توبه حرّ بن یزید ریاحی	۲۱۲
فهرست‌ها	۲۱۵
فهرست آیات	۲۱۷
فهرست روایات	۲۲۵

فهرست مطالب

۲۲۹	فهرست انبیا، معصومین و اشخاص
۲۳۳	فهرست اماکن
۲۳۵	فهرست ادیان، مذاهبان، قبایل و فرق
۲۳۷	فهرست کتاب‌ها
۲۴۱	فهرست اشعار
۲۴۳	کتابنامه

سخن ناشر

در جهان پرتلاطم امروز، آیات پرشور الهی و کلام روحبخش معصومین و زمزم لایزال معارف شیعه، مرهم جان‌های خسته و سیراب کننده تشنگان هدایت و رهایی‌بخش جویندگان از ظلمت‌های نفس است. عالمان دینی و عارفان حقیقی، غواصان این اقیانوس بیکران معرفت‌اند که گوهرهای ناب علوم قرآن و اهل‌بیت علی‌آل‌الله را به دست آورده و به مشتاقان حقیقت عرضه می‌نمایند.

در این میان، کرسی منبر و خطابه، رسانه دیرپا و سازنده‌ای است که از دیرباز زمینه ارتباط و انتقال معارف دینی و مکارم اخلاقی را در میان عالمان و متعلممان فراهم کرده است و عالمان آگاه و هادیان دلسوز، که عمر خویش را صرف تبعیق و تحقیق در آثار علمی شیعه نموده‌اند، عبادالله را به مصدق کریمه ﴿أَذْعُ إِلَى سَبِيلِ رَبِّكَ بِالْحِكْمَةِ وَالْمَوْعِظَةِ الْحُسْنَةِ﴾، با کلام نغز و لطیف خود به راه سعادت دعوت کرده‌اند.

مجموعه حاضر، که با عنوان «سیری در معارف اسلامی» در مجلدات مختلف و موضوعات متنوع در اختیار خوانندگان محترم قرار می‌گیرد، مجموعه مباحث عالمانه و ارزشمند حضرت آیة الله حاج شیخ حسین انصاریان (دام ظله) است که یکی از عالمان برجسته و میراثداران گوهر سخن در زمان خویش می‌باشد و استواری کلام و لطافت بیان نافذشان بر اهل نظر پوشیده نیست.

این گنجینه ارزشمند، حاصل نیم قرن مجاہدت‌های علمی و تبلیغی حضرت استاد جهت نشر و ترویج فرهنگ غنی شیعه بر کرسی بحث و نظر می‌باشد که به منظور پربارتر ساختن

محتوای تبلیغ دینی در جامعه و استفاده بیشتر طلاب محترم علوم دینی، به زیور طبع آراسته می‌شود.

در این مجموعه گرانقدر، تلاش شده است با تکیه بر ویرایشی روشنمند و دقیق، ساختار هنرمندانه مباحث و سبک استاد در ارائه سخن از بین نرود، تا ضمن نشر فرهنگ انسان‌ساز آل الله عزیز شیوه منحصر به فرد معمظمه در تبیین معارف دینی نیز حفظ شده و به مشتاقان ارائه گردد.

مجلّدی که اکنون تقدیم خوانندگان گرامی می‌شود پانزدهمین اثر از این مجموعه ستگ و در بردارنده بیست و یک گفتار در باب «عدل و ظلم» می‌باشد که مربوط به سخنرانی‌های حضرت استاد در دهه اول ماه محرم ۱۳۷۱ و ۱۳۷۲ در حسینیه هدایت تهران و جمادی‌الاول ۱۴۲۲ در مدرسه علوی شیراز است.

این مکتوب علاوه بر دربرداشتن متن سخنرانی - که لاجرم سبک و سیاق متن را نیز گفتاری می‌سازد - از فواید زیر خالی نیست:

- عنوان‌بندی مناسب و تفکیک مطالب و موضوعات.
- استخراج مصادر آیات و روایات و ارائه مطالب متنوع دیگر در پی نوشته.
- ذکر نام مستقل برای هر بحث (در انتخاب نام هر مجلد و نیز هر گفتار، غلبه موضوع مدنظر بوده است، نه انطباق کامل موضوع و محتوا).
- مجموعه متنوع فهرست‌ها و... .

در پایان از همه عزیزانی که در به ثمر رسیدن این اثر زحمات فراوانی را متقابل شده‌اند، به ویژه جناب حجت‌الاسلام و المسلمین سیدعلی بطحایی معاون پژوهش و جناب حجت‌الاسلام والمسلمین عبدالزهرا عبدالله‌پور و نیز ویراستار محترم این اثر جناب آقای قدرت‌الله فرقانی و ناظر گرانقدر تحقیق حجت‌الاسلام و المسلمین احمد معصومی‌جوباری کمال تشکر را داریم و امیدواریم این اثر مورد رضایت حضرت حق و اهل‌بیت عصمت و طهارت علیه السلام و مقیول نظر مبلغان دینی قرار گیرد.

پیشگفتار مؤلف

«الْحَمْدُ لِلّهِ وَالصَّلَاةُ عَلَى رَسُولِ اللّهِ وَعَلَى آلِهٖ وَآلِ الْلّهِ»

پایه‌گذار منبر و جلسات سخنرانی برای رشد و هدایت جامعه، وجود مبارک پیامبر اسلام ﷺ بود. ارزش تبلیغ دین از طریق منبر و جلسات تا جایی بود که رسول اکرم ﷺ تا روز پایان عمرشان با کمال اخلاص، به بیان معارف دین پرداختند و در این راه زحمات سنگینی را متحمل شدند. پس از پیامبر، وجود مقدس امیر المؤمنان علیہ السلام ادای این تکلیف الهی را به عهده گرفتند که بخشی از سخنرانی‌های آن حضرت در کتاب بی‌نظیر نهج البلاغه موجود است.

امامان معصوم علیهم السلام، بهویژه حضرت امام باقر علیه السلام و حضرت امام صادق علیهم السلام نیز تا جایی که فرصت در اختیارشان قرار گرفت و مزاحمتی از جانب حکمرانان بنی‌امیه و بنی‌عباس برایشان پیش نیامد، این مهم را به صورت بیان معارف الهی و رشته‌های مختلف علوم به صورتی که حجت تا قیامت بر همگان تمام باشد را به عهده گرفتند و دیگران را - که مورد اعتمادشان در علم و عمل بودند - به این مسأله تشویق کردند.

عالمان مخلص و با عمل شیعه برای حفظ دین خدا و تبلیغ معارف الهیه بر اساس قرآن و فرهنگ اهل بیت علیهم السلام، قرن به قرن تا به امروز که سال ۱۳۹۴ هجری شمسی است، این جایگاه عظیم را حفظ کردند؛ شخصیت‌هایی چون شیخ مفید، شیخ صدوq، شیخ طوسی، علامه محمدباقر مجلسی، شیخ جعفر شوشتری و در قرن معاصر بزرگانی چون آیه الله

العظمی بروجردی، آیة الله سید علی نجف‌آبادی، آیة الله حاج میرزا علی شیرازی، آیة الله حاج میرزا علی هسته‌ای، آیة الله حاج میرزا علی فلسفی تنکابنی و... با داشتن مقام مرجعیت و مقام علمی بسیار بالا، در ماه رمضان، محرم و صفر به منبر می‌رفتند و از این طریق دین خود را به قرآن و اهل بیت ﷺ ادا می‌کردند.

این جانب حسین انصاریان که سالیانی از عمرم را در شهر مقدس قم، این آشیانه اهل بیت ﷺ، نزد بزرگانی از مراجع و استادی مشغول تحصیل بوده‌ام، بر اساس وظیفه‌ای که احساس می‌کردم رو به جانب تبلیغ و تأثیف آوردم و در این راه، فقط توفیق حق رفیق راهم بود. در زمینه تبلیغ، بیش از دوازده هزار سخنرانی در نزدیک به هفت‌صد موضوع مختلف بر پایه قرآن و روایات اهل بیت ﷺ و تاریخ صحیح و نکاتی از حیات پاکان و اولیای الهی پرداخته‌ام و امیدوارم تا لحظات پایان عمر و هم چنان توفیق ادای این وظیفه را از جانب حق داشته باشم. مؤسسه فرهنگی دارالعرفان، که در شهر قم در جهت نشر معارف قرآنی و فرهنگ اهل بیت ﷺ فعالیت‌های مهمی را در سطح جهانی انجام می‌دهد، بنا گذاشت متن این سخنرانی‌ها را به صورت مکتوب درآورد تا در اختیار طلاب حوزه‌ها و دانشجویان و مردم علاقه‌مند قرار گیرد و این مجموعه - که احتملاً حدود دویست جلد خواهد شد - در آینده منبعی برای مبلغان شیعه باشد. من پس از سپاس از حضرت حق، لازم می‌دانم به خاطر تحقق این مهم از دو فرزندم و جناب حجت‌الاسلام والمسلمین حاج شیخ محمد جواد صابریان و کلیه عزیزانی که در به ثمر رسیدن این اثر متحمل زحماتی شده‌اند، تشکر کنم و از خوانندگان، به خصوص مبلغان گرامی، درخواست دعا نمایم.

فقیر: حسین انصاریان

